

AZ „IGAZI“.

Irta: *Majthényi György.*

AZZAL kezdődött, hogy Hajtás Pista szabadságra készülődött és utolsó napját töltötte a hivatalában. A tüdejével volt valami s a doktora Raguzába küldte.

— Micsoda mázlija van ennek is! — irigykedtek körülötte a kollégák. — Épp most mehet el két hónapra, amikor a legtöbb dolog van . . . majd gürcölhetünk helyette is!

De Pista nem sokba vette az irigykedőket. Nevetett.

— Nem volna nekem semmi bajom, ha dolgozni nem kéne! . . . Szegény ember úgy segít magán, ahogy tud . . .

Persze, csak olaj volt a tűzre: Szegény ember! Akinek két hónapi raguzai pihenésre telik!

Leginkább Kollár fűjt ellene, a girhes Kollár, a szomszéd bokszból. Pénzéhes, zsugori fickó volt, még önmagától is sajnálta a jót, de nagy karrierről, gazdag házasságról álmodozott. A rossz előléptetési viszonyok ellenére is harmincéves korára cégvezető akart lenni és erre az időre a legkisebb hozományt százezer pengőben állapította meg. Úgy értve a dolgot, hogy legalább is ennyije legyen annak a leánynak, akit ő, Kollár Dezső cégvezető úr, szíves lesz harmincéves korában feleségül venni. Ha azonban ekkorára nem találna megfelelőt és később, teszem azt, helyettes igazgató korában nősülne, akkor persze a hozománynak is jóval nagyobbak kell lenni.

Tervéből nem csinált titkot, tudta ezt mindenki, nemcsak a kollégák, hanem az ismerősei is és noha Kollár Dezső úgy kiállásra nem volt valami hódító jelenség, mégis egyremásra ajánlottak neki különféle pártikat. De vagy a hozományt keveselte, vagy más kifogása volt, eddig minden ajánlatot visszautasított. Heccelődtek is vele eleget ezért a kollégák.

Igy esett aztán, hogy Hajtás Pista, aki elutazása előtt némi rendet igyekezett teremteni az íróasztala fiókjában, valami eldugott helyen, ócska iratok, megválaszolatlan levelek és idejétmult dossziék közt, egy női fényképet talált. Olyan huszonhárom-huszonnégyéves forma leányt ábrázolt. A szeme kicsit merev volt, a homloka lapos, de az orra, a szája, az álla egészen formás. Kicsit eltűnődött azon, hogyan kerülhetett ide ez a fénykép? Ja, persze, ez az íróasztal valamikor Csulíé volt s az mindenféle útlevélügyekkel foglalkozott! . . . Megnézte hátul is s meglepődött. Ez volt ugyanis a kép hátára írva: Az igazi!

Már szólni akart Kollárnak, de Kollár éppen abban a pillanatban emelte fel a házitelefon kagylóját: Igenis! Azonnal jövök, igazgató úr! — s már fel is kapott valami aktát és sietett az emeletre.

— No, majd ha visszajön, — gondolta Pista.

Az ördög ott sugdosódott a füle körül s amikor Kollár vagy negyed-óra mulva visszajött, könnyedén átszölt hozzá :

— Te, öregem ! Egy hölgy volt itt és ezt a fényképet hagyta hátra a számodra — s azzal átdobta a fotografiát az üvegfalon.

Kollár megnézte.

— Ki ez? Miféle vicc ez? . . . Ki volt az a hölgy?

— Semmi egyebet nem tudok, csak annyit, hogy adjam át neked, te majd tudni fogod, kiről van szó.

Kollár is forgatta a fényképet.

— Érthetetlen ! — dünnyögte. — Hát nem üzentek semmit? És ki hagyta itt?

Pista elmélyülten kotorászott az egyik fiókban és nem felelt semmit. Féltető felé pedig elzárt mindent, aztán búcsúzkodni kezdett. Amikor Kollárral kezet fogott, az még azt kérdezte :

— Úgy-e, olyan alacsony, molett, kifestett nő hozta azt a fényképet? . . . Úgy-e? Tudom már ! Kormányosné volt ! . . . Ki akar engem házasítani. És most alighanem jól tippelt, mert azt írta a kép hátára : Az igazi ! Tudod, ez azt jelenti, hogy megvan a kívánt hozománya . . . De egész csinos a leány is, mi?

— Hogyne, hogyne, — mondta Pista minden meggyőződés nélkül. — És sok szerencsét hozzá, szervusz !

Másnap Kollár izgatottan kérdezte végig a kollégákat :

— Fiúk, nem tudjátok, miféle hölgy hozta be tegnap Pistához ezt a fényképet? Mert volt itt egy hölgy, — s elmagyarázta az egészet, majd hozzátette, hogy nem Kormányosné volt az illető, az este ugyanis megkérdezte.

Persze, senkise tudott semmit a fényképről.

Izgatni kezdte a dolog. Végigjárta az ismerősöket, kérdezősködött a leány után, már érezte a százezer pengő szagát, a fénykép is mind jobban tetszett neki és ezernyi tervet gombolygatott le magában. De hiába, a leányt senki sem ismerte. Kétkedések rohanták meg. Hátha mégis csak tréfa? Nem lehetetlen . . . Hajtás Pistától kitelik !

Kitette az íróasztalára a fényképet, minden nőt alaposan végigmustrált : hátha? Az a gondolat, hogy ezt a nőt és vele a százezer pengőt, okvetlenül meg kell találnia, mind konokabban üldözte. Megváltoztatta miatta az életmódját, mind gyakrabban kereste föl a nyilvános helyeket, mulatókat, reménykedően vizslatta végig a föltünező új arcokat, utánvetette magát az utcán egy-egy ismeretlennek és minden csalódáskor bosszúsabb lett. Időnkint maga is belátta, hogy ostobaság, amit művel és tiszta, világos okfejtéssel magyarázgatta önmagának a helyzete lehetetlenségét. Ilyenkor meg is könnyült egy-két napra, hogy azután még nagyobb izgalommal folytassa a kutatást.

Még azt is megtette, hogy írt Hajtás Pistának és felvilágosítást kért a fénykép eredetéről, de nem kapott választ. Hirdetni is akart a

napilapokban, ám a szövegben nem tudott megállapodni. Hogy kezdje? Az a százezerpengős hölgy . . .? Valószínűleg el sem olvasná, a kezébe se jutna . . . Helyette pedig, ki tudja, kik jelentkeznének!

A kollégák sugdolózni kezdtek, az ismerős családoknál, ahol szintén érdeklődött az ismeretlen hölgy után, kinevették. Pedig alapjában véve Kollár ebben is a természetéhez híven ugyanazt csinálta, mint a hivatalában, ahol harmincéves korára el akarta érni a cégvezetőséget: szívósan és fáradhatatlanul hajszolta azt a nőt, aki a pénzt, az anyagi boldogulást és jólétet jelentette a jövőjében. Az első hetekben fokozott izgalommal feküdt a dologba, de azután egyre higgadtabb lett és ekkor megtalálta a legjobb megoldást annak a kikutatására, hogy ki is ez a nő? Átadta a fényképet egy magánnyomozónak.

Vagy négy hét múlva kapta meg a választ: Tanner Mariska, a Louvre Biztosító-Társaság tisztviselője, tavaly egy tíznapos tengeri útra ment s akkor itt, az intézetben, valami kavarodás volt a fényképpel, úgy maradt vissza.

— Na, és van annak a hölgynek százezer pengője? — kérdezte Kollár a detektívtől.

— Hogy volna! A fizetéséből él, nagyon takarékosan.

Ezzel az egész ügy le is záródhatott volna, csakhogy Kollárnak nem volt nyugta: személyesen is meg akarta ismerni ezt a Tanner Mariskát, hogy megkérdezhesse tőle, ki írta a kép hátára: Az igazi. Az, hogy így beugrott Hajtás Pista tréfájának, bosszantotta ugyan, de hát ha úgy se lesz a dologból semmi! Mert arról, hogy ő feleségül vegyen bárkit is hozomány nélkül, szó se lehet . . .

A megismerkedés minden feltűnés nélkül történt meg. Bolgár, az ellenőrzésből, jól ismerte Fundtnert a Louvre-től és ez a Fundtner valamelyik délben véletlenül Tanner Mariskával jött ki a biztosító kapuján. Ugyanekkor Bognár és Kollár — szintén véletlenül — éppen Fundtnert várta ott.

Kollár meglepődött, amikor Mariskát meglátta: sokkal szebb volt, mint amilyennek képzelte s ezért kissé bátortalanul csatlakozott melléje. De aztán arra gondolt, hogy «félre a romantikával!» — s alig néhány mondat után így szólt:

— A fényképe határozottan rossz!

Most Tanner Mariska lepődött meg, ki kellett a dolgot magyarázni, természetesen kölcsönösen, mire a hátirat titka is kitudódott: maga Mariska írta rá, mert ezzel akarta megbosszantani azt az urat, aki az először küldött fényképet elcserélte. Meg kell hagyni, zavaros magyarázat volt, nevettek is rajta mindketten, de Mariska végül is megelégedetten mondta:

— Remélem, most már aztán visszakapom a fényképemet . . . Na, képelem, miket gondolhattak rólam!

Ez a «na, képelem» többféle vonatkozásban is szerepelt és Mariskából mindannyiszor újabb nevetést váltott ki. Úgy látszik, tudta, hogy

a nevetés nagyon kedvessé teszi és ezért minden alkalmat felhasznál arra, hogy minél kiadósabban nevetessen. Kollárnak ez roppantul tetszett. Úgy érezte, hogy sikere van Mariskánál, eddig ugyanis egyetlen hölgy se nevetett még ennyit az ő társaságában. — Lehet, hogy szelemes vagyok? — kérdezte önmagát titokban és kissé sajnálta Mariskát, amiért cserben fogja hagyni, hiszen «a dologból úgyse lehet semmi!»

Már harmadszor találkozott Mariskával s a fényképét ekkor se adta vissza. Mariska már nem is nagyon harcolt érte.

— Oly mindegy, hogy valami albumban, útlevelemben, vagy egy úriember zsebében hever, hiszen már nem «én» vagyok az a rossz, régi fénykép... Különben is már újat csináltattam...

— Ad belőle?

— Majd, ha fagy!

Szánalmas tréfálkozások, levitézlett szavak hangzottak egyre, de abban az atmoszférában, amely kettőjüket körülvette, különös ízük lett. Mariska gyakori nevetése, akár valami láthatatlan sugárzás energiája, ingert, újságot adott nekik, úgy tetszett, most születtek csak ezek a szavak kettőjük külön használatára, végtelen tartalékjuk van belőlük, amely évekig tartó rejtőzködés után most tört föl először ilyen zubogással. Különösen Kollár érezte ezt roppant bensőségesen. Hivatali munkája közben is, bármennyire összpontosította a figyelmét, szokatlan hevülések remegtették, soha nem tapasztalt állandó feszültség adott másfajta biztonságot fellépésének és munkájának. Óvatosságába erély keveredett, alázatossága udvariasságá simult. Ha dönteni kellett valamilyen ügyben, nem húzta napokig, nem bizonytalankodott. Azelőtt ezer kételye támadt s örökösen attól félt, hogy hibát követ el, amely karrierjének fog ártani, most, mintha sejtjei fokozottabb élettevékenysége olyan «okosság»-ot sugárzott volna szét benne, amellyel pillanatok alatt tudott tájékozódni a bonyolultabb ügyekben is. Járásán, mozgásán is megérezte ez a változás, kollégái is észrevették és fölénynek magyarázták.

— Nagyon kezd hencegni ez a Kollár, — sugdosták egymás közt.

Pedig Kollár csak «jól érezte» magát. Kinyílt, kiteljesedett. Hite, hogy karriert fog csinálni és gazdag ember lesz, tudattá vált és a magabizás szétáradó sugallata irányította minden dolgában. Hogy ez hogyan történt, nem kérdezte önmagától, csak éppen «élvezte a helyzetet» és közben kissé megfeledkezett arról a szigorú célról, amely azelőtt szinte egyetlen pillanatra sem esett ki a tudatából s amelyben az a bizonyos százezer pengő is dominálóan szerepelt. Mintha magaslati gyógyhelyre került volna, ritkább, de ózonosabb levegőbe, odalent hagyta a földet sarával és vergődéseivel s maga csak följebb nézett egyre, csak följebb; fölfedezte az eget s a csillagokat. Nem akarta elérni őket, de most már neki is szólt ez a kékség, ez a ragyogás.

És két hétig naponta Mariskáért szaladt, hogy hazakisérhesse, hogy a nevetését hallhassa, hogy magabizása, öröme, újabb és

újabb táplálékot kaphasson. A közbeeső két vasárnapon, amikor nem láthatta, zavarodottnak és ostobának érezte magát, minden, de minden a terhére esett és affélék jutottak az eszébe, hogy Hajtás Pistának milyen remek szabású új ruhája van, neki is ilyet kellene csináltatni, meg hogy Mariskának a szüleiről mitse tud, csak a nénikéjét emlegeti, akinél lakik . . . És egyáltalán, Mariskának csak a nevetését ismeri, a gödröcskét a jobb orcáján, a szeme felcsillanását és azt a kis mohóságot, amellyel szavakra vár, szavakra, semmiségekre, hogy újra és újra nevetessen. Akár komolyat mondott neki, akár közömböset, a szavak elégték, elizzottak, kémiailag elváltoztak azon a rövid úton, amíg Mariskához jutottak és kellemesen bizsergető, dallamos hangokat eredményeztek.

— Mi ez? — kérdezte magától. — Szerelem volna ez?

Kissé meghökkent, mert úgy értette, hogy Mariska szerelmes beléje. Ez a meghökkenés kellemes volt, mégis a terhére esett, mert olyan gondolatokat vetett föl, amelyekkel nem akart foglalkozni. Hiszen «úgyse lehet belőle semmi», — úgyebár, legföljebb kaland — tette hozzá. — Az pedig költséges passzió s az effélet nem engedhette meg magának.

De ez csak vasárnap volt így. Hétköznapokon, amikor találkoztak, egészen más volt a helyzet. Emelkedett érzéseiben nyoma se volt a tárgyilagosságnak, vibráló idegekkel leste szavainak hatását, a «gyönygöző» nevetést, itta a hangokat s valahogy az volt benne, hogy «minden rendben van». Hogy mi volt ez a «minden», azt nem részletezte, a fő a maga jóérzése volt.

Közben Kormányosné újabb pártit ajánlott neki. A hivatalban kereste fel Kollárt s puzmogva mesélte, hogy jövő héten érkezik Pozsonyból a leány, a szüleinek két háza is van, készpénzt is adnak persze s az egyik házukat átíratják . . . Kollár lekötelezően mosolygott, de nem faggatta a részleteket, mint máskor és csak annyit mondott: Majd meglátjuk . . . És Mariskára gondolt, az órát nézte, hogy mikor kell érte mennie.

A harmadik héten aztán, pénteki napon, kissé elkésett, mert nehezen jutott be az igazgatóhoz. Két óra már elmúlt, amikor lóhalálában rohant a biztosító felé. Számított arra, hogy Mariska már útközben lesz, hát úgy ment, hogy mindenképen szembetalálja. Ez sikerült is. Ott jött nevetve vagy harminc lépésnyire, szinte a hangját is hallotta s már boldog mosoly futott az arcára és a kalapjához nyult, amikor észrevette, hogy Mariska nincsen egyedül. Sőt! Karonfogva megy valakivel!

— Rokona? Testvérbátyja? — gondolta zavarodottan és megállt.

Mariska meg jött, jött, Kollár azt hitte: no, mindjárt ki fog derülni a «tévedés» és Mariska otthagyja azt az urat, hogy vele menjen hazáig. És akkor már olyan közel érkezett, hogy köszönni kellett.

— Nini, Kollár! — mondta Mariska. — Jöjjön csak ide . . . Be-

mutatom a vőlegényemnek . . . Tudja, meglepett engem, váratlanul jött, mert betegszabadságon volt . . . És ez az úr az, aki mindennap hazakísért engem, — mutatott Kollárra és nevetett, aranyosan, gondtalanul, mint akinek a nevetés a lényege, a feladata.

Kollár elveszetten állt. Kezelt velük, motyogott valamit, aztán egyedül maradt.

Később a Dunapart kőlépcsőjére ült. Nem a vizet, nem a túlsó partot nézte. Valami ismeretlen volt előtte. Megfoghatatlan anyagokból állott, hangokból, nevetésből, érzések foszlányaiból és nem kívülről volt, a térben, hanem benne, önmagában, a léleknek abban a sötét-kamrájában, ahol életünk legtitokzatosabb munkája folyik. Órákig gunnyasztott magábamerülten, mintha kényszeríteni akarta volna a sorsot, hogy tárja föl előtte az élete titkát és magyarázza meg azt, ami vele történt. Fölidézte emlékeit, mintha számadást csinált volna multjáról, kicsit zsarnokoskodott magával, de nem talált megnyugvást. Szavak ötlöttek az eszébe, egyik se volt magyarázat. Öntudatossága, célkitűzései elhalványultak, gyöngének, erőtlennek érezte magát.

— Ez ellen nem lehet tenni, — gondolta — labda vagy a sors kezében . . .

De ezek is csak szavak voltak.

Aztán — szinte véletlenül — benyult a zsebébe s kivette Mariska fényképét.

Nézte. Hosszan nézte. Az odavetett betűket is a hátán.

És ekkor világosodott meg benne minden.

— Az igazi — olvasta egyre. — Csakugyan ő «az igazi» . . .

És boldogtalanságában az égre vetette szemét.

A FIAM.

*Egész nap tervez, jár, farag, épít,
nem ismeri lomha szód: unalom,
úgy ül játéki bástyája mögött, mint a harcos,
akinek bátorságán múlik a vár élete, vagy veszte.*

*Este kibomlik, mint csillagzáró az égen,
jutása dobo.ón taktust ver a padlón
és az egész ház rettegve féli az üzenetet át a falon.*

*Hugát ingerli csúfolódó szóval, engem
vadul, viharosan ölel és csókkal lezárja
szám, míg megengyhül és mosolyog.*

*Aztán járattan fölissza vékony, kicsi testét a párna,
pilláján angyalok virrasztanak
és verseim ritmusává olvad lélekzete.*